

SAMFERDSSELSDEPARTEMENTET			
AVTALER	PTS	RIKT	HK
11.12.2007			
SAK.	07-1539-9		
ARKIVKODE	801.1	ANSKRIFTE	

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep

0030 OSLO

Deres referanse
07/1539- HK

Vår referanse (bes oppgitt ved svar)
07/01649-2 /AÅR

Dato
07. desember 2007

Høring - Forslag til forskrift om mobilregulerte soner

Datatilsynet viser til Samferdselsdepartementets høringsbrev av 31. oktober 2007. Nedenfor følger Datatilsynets kommentarer.

Datatilsynet anser mobilregulerte soner som et ekstraordinært tiltak. Slike soner åpner for alvorlig inngrep i integriteten til enkeltpersoner. Tilsynet er i utgangspunktet kritisk til at en slik metode benyttes. Metoden vil ikke bare ramme målgruppen, men også uskyldige enkeltpersoner.

Datatilsynet har, i forbindelse med kommenteringen av høringen til ekomloven, vært kritisk til at en slik metode skal innføres uten at den har vært til gjenstand for grundig utredning.

Når nå høringen til forskrift for mobilregulert sone foreligger, kan Datatilsynet fremdeles ikke se at en tilstrekkelig grundig utredning er foretatt. Det foreligger ingen estimater om hvor hyppig politiet vil ha behov for å etablere slike soner, og heller ikke estimater om hvilke konsekvenser for elektroniske kommunikasjonsnett og sluttbrukere slike soner vil ha.

Samferdselsdepartementet har tatt utgangspunkt i de behov som er fremmet av politiet, forsvaret og kriminalomsorgen, uten at ulempene for den enkelte er utredet. Om det nå åpnes for alvorlige inngrep i integriteten til den enkelte, så bør integritetskrenkelsen være grundig utredet og funnet helt nødvendig av hensyn til samfunnet. Den teknologiske utviklingen gir stadig nye muligheter for elektronisk overvåking av den enkelte, men med tanke på den enkeltes rettssikkerhet er det ikke slik at enhver mulighet straks må gripes av myndighetene.

I Norge er det i befolkningen opparbeidet en tillit til at mobilsystemene fungerer og kan benyttes til kommunikasjon også når liv og helse står på spill. At norske myndigheter nå åpner for at mobilsystemene jammes og overvåkes vil rukke ved denne tilliten.

Datatilsynet vil også påpeke at det fremstår som uklart i hvilke sammenhenger mobilregulerte soner vil kunne benyttes. Den nedre grensen for å ta i bruk mobilregulerte soner fremstår som uklar, noe som i sin tur vil skape betydelig usikkerhet rundt omfanget av bruken av mobilregulerte soner.

Egen forskrift eller inngå i ekomforskriften

Datatilsynet mener reglene bør inngå i ekomforskriften. Ved å la denne typen regler inngå i ekomforskriften vil man kunne få en bedre samlet oversikt over hvilke metoder som tillates brukt på feltet.

Innspill om underretning

Datatilsynet er av den oppfatning at også sluttbrukere må underrettes om bruk av mobilregulerte soner i enkelte tilfeller. Mulige berørte sluttbrukere bør underrettes når politiet og forsvaret benytter mobilregulerte soner til øvingsformål. Videre bør mulige berørte sluttbrukere bli underrettet når kriminalomsorgen benytter mobilregulerte soner. Datatilsynet kan ikke se at det er behov for hemmeligholde slik bruk av mobilregulerte soner. Slik informasjon gjør det mulig for sluttbrukere å ta forholdsregler der mobilregulerte soner vil degradere kommunikasjonsmulighetene. Underretningen bør skje på en tilstrekkelig informativ måte, for eksempel via kunngjøringer på forhånd.

Til forskriftsforslagets § 1

Datatilsynet mener det ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag for å la Forsvaret etablere mobilregulerte soner for øvings- og utprøvningsvirksomhet. Det foreligger ikke et tilstrekkelig utredet behov for at Forsvaret skal kunne bruke denne metoden på et avgjørende viktig sivilt kommunikasjonsnett. Aktuell øvings- og utprøvningsvirksomhet kan gjøres på frekvenser som ikke er avgjørende viktig for sivil side. Eventuelt kan forsvaret dra nytte av resultater av politiets øvingsvirksomhet på feltet. Mobilregulerte soner er et kraftig verktøy, for overvåkning, jamming og identitetsfangning med mer. Samfunnet bør ikke åpne for at Forsvaret ødelegger for privat kommunikasjon i sin øvings- og utprøvningsvirksomhet.

Datatilsynet mener at det ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag for å la noen av kriminalomsorgens fengsler foreta etablering av mobilregulerte soner. Det finnes alternative metoder for å forhindre bruk av mobiltelefoner i fengsler. Tiltaket vil heller ikke dekke kriminalomsorgens behov for kontroll, for eksempel finnes det mye annet utstyr for kommunikasjon som benytter andre frekvenser og løsninger enn de som dekkes av mobilregulerte soner. Mobilregulerte soner er et kraftig verktøy, for overvåkning, jamming og identitetsfangning med mer, som samfunnet ikke kan forsvare brukes i kriminalomsorgen for kontinuerlig bruk. Dersom mobilregulerte soner absolutt skal brukes bør verktøyet kun brukes i ekstraordinære sammenhenger, i et begrenset tidsrom og der politiet har de nødvendige hjemler.

Det er viktig for sluttbrukernes personvern at bruken av det integritetshemmende verktøyet som mobilregulerte soner er, begrenses. Å utelukke at Forsvaret og kriminalomsorgen forstyrrer det sivile kommunikasjonsnett vil være en av flere begrensende faktorer.

Til forskriftsforslaget § 3

Definisjonen på identitetsfangning er etter Datatilsynets mening ikke tilstrekkelig. Det fremkommer av merknadene til § 3 at identitetsfangere også kan være passive (kun mottak). I definisjonen punkt 3 opplyses det at identitetsfangere benytter både mottak og sending. Da passive identitetsfangere ikke vil forstyrre kommunikasjonene i det aktuelle området, er det viktig at definisjonen også fremhever passive identitetsfangere for å fremme denne typen identitetsfangning i forhold til aktive identitetsfangere.

Til forskriftsforslagets § 5

Henvisninger til Forsvaret bør fjernes fra paragrafen, jf. tilsynets kommentarer til § 1.

Det er viktig at mobilregulert sone kun kan etableres i ekstraordinære tilfeller. Etter Datatilsynets mening er "særskilte tilfeller" et for uklart uttrykk. Med ekstraordinære tilfeller menes tilfeller der liv og helse er i fare. Tiltaket er etter Datatilsynets vurdering integritetskrenkende og må derfor avgrenses både tidsmessig og geografisk, til det strengt tatt nødvendige.

Bruk av mobilregulerte soner for politiets øvingsformål bør trekkes ut, og ikke plasseres i teksten i sammen med operativt bruk. Det bør legges opp til at bruk av mobilregulerte soner for politiets øvingsformål bør håndteres for seg. Bruk av mobilregulert sone til øvingsformål må gjennomføres på en slik måte at dette ikke fører til at sluttbrukere blir berørt.

Til forskriftsforslaget § 6

Denne paragrafen bør fjernes, jf. kommentarene til § 1.

Til forskriftsforslaget § 7

Denne paragrafen bør fjernes, jf. kommentarene til § 1.

Til forskriftsforslaget § 8

I forskriftsforslaget står det at bruken skal medføre minst mulig skadelig interferens og påføre så få og kortvarige kommunikasjonsavbrudd som mulig. Med bruk av passiv identitetsfanger med etterfølgende bruk av operatørens muligheter for telefonavlytting, vil kommunikasjonsavbrudd kunne unngås helt. Det bør i forskriften legges opp til at man, så langt det er mulig, unngår bruk av løsninger som gir kommunikasjonsavbrudd for uvedkommende 3. parter. Setningen i slutten av 1. avsnitt i den foreslåtte § 8 bør derfor lyde: "Bruken skal medføre minst mulig eller ingen interferens og ikke påføre sluttbrukere

kommunikasjonsavbrudd. I spesielle tilfeller der kommunikasjonsavbrudd ikke kan unngås, må disse være så få og kortvarige som mulig."

I den foreslåtte § 8, 2. ledd må det tydeligere fremgå at politiet ikke bare skal vurdere å benytte tjenester som tilbys av tilbyder. Politiet skal så langt som mulig benytte tjenester som tilbys av tilbyder. Kun i helt spesielle tilfeller der bruk av tjenester som tilbys av tilbyder ikke er vurdert som tilstrekkelige, kan politiet ta i bruk frekvenser som er tildelt andre.

Oppsummering

Datatilsynet anser at mobilregulerte soner er et verktøy samfunnet først kan benytte i ekstraordinære tilfeller. Bruk av mobilregulerte soner er samfunnskritisk da det potensielt kan ramme mange brukere og uten at man per dags dato er kjent med omfanget av eventuelle konsekvenser. Datatilsynet fraråder derfor at det forskriftfestes at forsvaret skal kunne bruke mobilregulerte soner til øvingsformål. Datatilsynet fraråder, på samme grunnlag, at det forskriftfestes at kriminalomsorgen skal kunne etablere permanente mobilregulerte soner.

Med hilsen

Georg Apenes
direktør

Atle Arnes
senioringeniør